

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

Всеукраїнська наукова студентська конференція
«Міжнародне право в період
турбулентності міжнародних відносин»

25 жовтня 2024

м. Одеса

Друкується за наказом ректора Національного університету
«Одеська юридична академія» Олега ТОДОЩАКА
(наказ № 3178-44 від 08.10.2024 р.)

Відповідальний редактор

Аракелян Мінас Рамзесович – проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, професор кафедри міжнародного та європейського права, Заслужений юрист України.

Укладачі:

Бехруз Хашаматула Набійович – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного та європейського права.

Бугаєць Альона Сергіївна – асистент кафедри міжнародного та європейського права.

Гриб Анна Миколаївна – кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Дронов Владислав Юрійович – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Форманюк Вікторія Василівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Слісаренко Анастасія Олександрівна – здобувачка вищої освіти 4 курсу факультету судового та міжнародного права.

Матеріали видано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їх наукові керівники, які рекомендували матеріали до друку.

Адреса редколегії:

Національний університет «Одеська юридична академія», кафедра міжнародного та європейського права, м. Одеса, 65009, вул. Фонтанська дорога, 23. Тел. +38(048)719 8685

«Міжнародне право в період турбулентності міжнародних відносин» : студентська науково-практична конференція, 25 жовтня 2024 р., м. Одеса: збірник матеріалів конференції. Одеса. 2024. 489 с.

© НУ «Одеська юридична академія», 2024

© Кафедра міжнародного та європейського права НУ «ОЮА»

9. Case of Duarte Agostinho and others v. Portugal and 32 others (Application no. 39371/20) : Judgment European Court of Human Rights, 9 April 2024 . URL : <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-233261>

Ключові слова: зміна клімату, міжнародне право, Рамкова конвенція ООН про зміну клімату, Кіотський протокол, Паризька угода, Європейська конвенція з прав людини, Європейський суд з прав людини, права людини.

Науковий керівник: доктор філософії в галузі міжнародного права, асистент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія» Гребенюк Дмитро Олегович.

Степаненко Руслана Андріївна

здобувачка вищої освіти 3-го курсу

факультету судового та міжнародного права

Національного університету «Одеська юридична академія»

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ КЛІМАТИЧНИХ ЗМІН ПІД ЧАС ВІЙНИ В УКРАЇНІ

Глобальна зміна клімату є однією з найсерйозніших загроз для людства і впливає на всі аспекти життя на Землі [6]. Зміна клімату спричиняє екстремальні погодні явища, підвищення рівня моря, втрату біорізноманіття та інші негативні наслідки. Міжнародна спільнота визнала необхідність узгоджених зусиль для боротьби зі зміною клімату і підписала низку міжнародних угод та конвенцій [6].

Одним з ключових інструментів є Рамкова конвенція Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату (РКЗК ООН), прийнята в 1992 році. Її мета – стабілізувати концентрацію парникових газів в атмосфері на рівні, який не матиме небезпечного антропогенного впливу на клімат Землі. РКЗК ООН базується на принципі спільної, але диференційованої відповідальності за зміну клімату [2].

Київський протокол, прийнятий у 1997 році, доповнює Рамкову конвенцію про зміну клімату і спрямований на боротьбу з глобальним потеплінням шляхом скорочення викидів і концентрації парникових газів в атмосфері до рівнів, які запобігають небезпечному антропогенному впливу на кліматичну систему [1].

Паризька угода, прийнята у 2015 році, є ще одним важливим міжнародним інструментом, спрямованим на обмеження глобального потепління на 2°C нижче доіндустріального рівня. Угода встановлює зобов'язання країн щодо скорочення викидів парникових газів та адаптації до наслідків зміни клімату, а також створює механізми фінансової підтримки для країн, що розвиваються [3].

Водночас війна в Україні має значний вплив на клімат і довкілля України та інших європейських країн. Руїнування інфраструктури, зокрема Каховської ГЕС, призвело до втрати Каховського водосховища та посилення континентальності клімату. Це означає підвищення температури навесні та в першій половині літа, зміну початку теплого періоду, літа, вегетації та активного вегетаційного періоду. Військові дії також вплинули на режим зволоження сусідніх територій, зменшивши вміст вологи в атмосфері, хмарність і кількість опадів. Як наслідок, значні території стали більш сухими та спустеленими, збільшився ризик виникнення пилових бур, суховіїв та екстремальних пожеж [7].

Війна також зруйнувала природне середовище України, знищивши ліси, степи та водні ресурси. Бомбардування нафтобаз і промислових підприємств призвело до забруднення ґрунту і ґрунтових вод важкими металами. Пожежі в лісах і луках знищують місця проживання рідкісних видів флори і фауни. Захоплення і бомбардування атомних електростанцій, розміщення військової техніки та вибухи боєприпасів спричиняють техногенні катастрофи і роблять регіон непридатним для життя.

Знищуються також зелені насадження, що виконують захисні функції. У 60-70-х роках минулого століття лісосмуги захищали поля та населені пункти від піщаних буревіїв [7]. Сьогодні значна частина цих лісосмуг знищується, а частота та інтенсивність пилових бур, які можуть зачепити не лише Україну, а й Європу, зростає.

Війна в Україні вже завдала величезних екологічних збитків, які обчислюються сотнями мільярдів гривень. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України разом з екологами ретельно збирає докази екологічних злочинів, щоб притягнути росію до відповідальності за знищення довкілля.

У 2019 році Україна продовжила розвивати законодавство у сфері кліматичної політики. Зокрема, було схвалено Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року. Ініціатива спрямована на посилення інституційної спроможності щодо формування державної політики у цій сфері та забезпечення її реалізації, запобігання зміні клімату шляхом скорочення антропогенних викидів та збільшення абсорбції парникових газів, а також забезпечення поступового переходу до низьковуглецевого розвитку в країні. Закон визначає основні напрями державної екологічної політики, зокрема охорону атмосферного повітря, водних та ґрунтових ресурсів, біорізноманіття та ландшафтів [4].

Крім того, у 2023 році до Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» були внесені зміни щодо посилення контролю за дотриманням природоохоронного законодавства в умовах воєнного стану. Зокрема, запроваджено нові вимоги до підприємств щодо зменшення викидів забруднюючих речовин у повітря та воду, а також посилено відповідальність за порушення природоохоронного законодавства [5].

Глобальна зміна клімату є однією з найсерйозніших загроз для людства і вимагає термінових і рішучих дій. Вона впливає на всі аспекти життя, включаючи навколишнє середовище, економіку, здоров'я та безпеку. Для ефективної боротьби зі зміною клімату необхідно впроваджувати інноваційні технології, скорочувати викиди парникових газів та адаптуватися до нових умов. Також важливо підвищувати обізнаність громадськості та залучати її до боротьби з екологічними проблемами [6].

Тільки спільними зусиллями ми зможемо забезпечити стає майбутнє для наступних поколінь. Це стосується не лише дій урядів та міжнародних

організацій, а й активної участі кожного з нас у зменшенні впливу на довкілля. Важливо усвідомлювати, що внесок кожної людини має значення і що невеликі зміни в нашому повсякденному житті можуть мати значний вплив у глобальному масштабі. Лише працюючи разом, ми можемо протистояти викликам зміни клімату та створити безпечний і здоровий світ для майбутніх поколінь.

Водночас війна в Україні має величезний вплив на клімат і навколишнє середовище. Руйнування інфраструктури, забруднення ґрунтів і водних ресурсів, знищення лісів і степів, техногенні катастрофи спричиняють серйозні екологічні проблеми [7]. Українське законодавство враховує ці виклики і встановлює заходи для зменшення негативного впливу на довкілля та відновлення природного середовища постраждалих територій. Тому боротьба зі зміною клімату та подолання її наслідків потребує комплексного підходу та тісної співпраці на всіх рівнях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кіотський протокол до Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату: Протокол; ООН від 11.12.1997. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_801#Text
2. Рамкова конвенція Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату: Конвенція; ООН від 09.05.1992. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_044#Text
3. Паризька угода: Угода; ООН від 12.12.2015. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_l61#Text
4. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року: Закон України; Стратегія від 28.02.2019 № 2697-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>
5. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 № 1264-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>
6. Іванюта, С. П., «Зміна клімату: наслідки та заходи адаптації». *Аналітична доповідь Національного інституту стратегічних досліджень*. 2020.

7. Nataliia Pashkevych, Mikhail Rusin, Oleksii Vasyliuk, Eugene A. Simonov, Ukraine War Environmental Consequences Work Group. *Журнал про екологічні наслідки війни*. 2023. Випуск 10.

Ключові слова: зміна клімату, Паризька угода, Кіотський протокол, Рамкова конвенція, війна в Україні, екологічні збитки, державна екологічна політика.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія» Федорова Тетяна Сергіївна.

Шевель Юлія Олегівна	
МІЖНАРОДНЕ ТА НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО ПРО ПРАВА ЛЮДИНИ У ПЕРІОД ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ.....	166
Boiko Veronika	
THE ROLE OF THE INTERNATIONAL CRIMINAL COURT (ICC) IN THE PROTECTION OF HUMAN RIGHTS.....	170
СЕКЦІЯ № 4. МІЖНАРОДНЕ ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО.....	176
Загребнюк Дар'я Михайлівна	
МІЖНАРОДНЕ ПРАВО ТА ЗМІНА КЛІМАТУ.....	176
Степаненко Руслана Андріївна	
МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ КЛІМАТИЧНИХ ЗМІН ПІД ЧАС ВІЙНИ В УКРАЇНІ.....	180
СЕКЦІЯ № 5. МІГРАЦІЙНЕ ПРАВО.....	185
Андрущенко Анна Олександрівна	
ПРОБЛЕМА НЕЛЕГАЛЬНОЇ МІГРАЦІЇ ТА БОРОТЬБА З НЕЮ НА МІЖНАРОДНОМУ РІВНІ.....	185
Басюк Вікторія Вікторівна	
РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У РЕГУЛЮВАННІ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ....	189
Белова Лідія Максимівна	
ПРАВО НА ПРИТУЛОК У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ МІГРАЦІЙНИХ КРИЗ: МІЖНАРОДНО- ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....	192
Бойко Альона Сергіївна	
ЩОДО ПИТАННЯ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ БІЖЕНЦІВ ТА МІГРАНТІВ ПІД ЧАС ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ.....	196
Димура Катерина Володимирівна	
МІГРАЦІЙНА КРИЗА В ЄС: ПОШУК БАЛАНСУ МІЖ БЕЗПЕКОЮ ТА ПРАВАМИ ЛЮДИНИ.....	201
Костенко Іван Віталійович	
РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У БОРОТЬБІ З НЕЗАКОННОЮ МІГРАЦІЄЮ.....	205
Крутієва Катерина Анатоліївна	
ЕВОЛЮЦІЯ МІГРАЦІЙНОГО ПРАВА В УКРАЇНІ.....	209
Ліфєрова Владислава Владиславівна	
ОСОБИСТИЙ ЗАКОН УКРАЇНСЬКИХ БІЖЕНЦІВ В НІМЕЧЧИНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	212
Пугач Марина Віталіївна	